

اگر خوب به کره‌ی زمین دقت کنید کره‌ای را می‌بینید که $\frac{7}{10}$ آن را آب‌ها و $\frac{3}{10}$ آن را خشکی‌ها دربرگرفته‌اند. با توجه به وسعت آب‌ها در روی کره‌ی زمین، به نقش مهم آن‌ها بر روی زندگی انسان‌ها و جانداران دیگر پی می‌بریم. در این فصل به نقش مهم آب‌ها می‌پردازیم.

۱- ایران ما از شمال و جنوب به دریاها دسترسی دارد.

۲- دریاها گودال‌های پر از آبی هستند که به اقیانوس‌ها راه دارند.

۳- پهنه‌ی بسیار بزرگ آبی کره‌ی زمین را اقیانوس می‌نامند.

۴- دریای خزر در شمال ایران واقع است، درباره‌ی این دریا می‌توان گفت:

(الف) در واقع دریاچه است چون به اقیانوسی راه ندارد، ولی به علت وسعت زیاد به آن دریا می‌گویند.

(ب) این دریا در طول تاریخ به نام‌های گیلان، مازندران، گرگان، قزوین و کاسپین مشهور بود.

(ج) عمق نواحی شمالی آن کم‌تر از عمق نواحی جنوبی آن است.

(د) میزان شوری آن کم‌تر از دریاها و اقیانوس‌های دیگر است.

(ه) رودهایی که از ایران به آن می‌ریزند عبارت‌اند از: سفیدرود، چالوس، هراز و گرگان

(و) دریای خزر، ایران را به کشورهای آذربایجان، روسیه، قزاقستان و ترکمنستان متصل می‌کند.

۵- خلیج فارس در جنوب ایران قرار گرفته که درباره‌ی آن می‌توان گفت:

(الف) به پیشروی آب دریاها در خشکی خلیج می‌گویند.

(ب) خلیج فارس حاصل پیشروی آب دریای عمان و اقیانوس هند در خشکی‌های ایران و عربستان است.

(ج) سواحل آن از اروندرود تا بندرعباس کشیده شده است.

(د) به بریدگی‌های عمیق کناره‌ی خلیج فارس خور می‌گویند. خورها برای ایجاد بندر و پهلو گرفتن کشتی مناسب‌اند.

(ه) شوری آب خلیج فارس از دریای عمان بیش‌تر است، اما عمق آن بسیار کم‌تر از دریای عمان است.

(و) جزایر خلیج فارس عبارت‌اند از: خارک، خارکو، لاوان، هندورابی، کیش، قشم، ابوموسی و ... (بزرگ‌ترین جزیره‌ی آن قشم است).

(ز) رودهای اروند، جراحی، هندیجان، مند و شور به خلیج فارس می‌ریزند.

(ح) ایران از طریق خلیج فارس با کشورهای امارات، کویت، قطر، بحرین و عربستان همسایه است.

۶- در گذشته در زمان هخامنشیان، قوم پارس نام این دریا را دریای پارس نهاد. بعدها در کتاب‌های تاریخی ایران و نقشه‌های

اروپاییان نام خلیج فارس آورده شد. روز دوازدهم اردیبهشت ماه روز ملی خلیج فارس نام گرفته است.

۷- دریای عمان در جنوب ایران واقع است که درباره‌ی آن می‌توان گفت:

الف) سواحل آن از بندرعباس تا بندر گواتر کشیده شده است.

ب) این دریا به اقیانوس هند راه دارد.

ج) عمق آن به سمت اقیانوس بیش تر می‌شود.

د) دریای عمان توسط آبراهه‌ای به نام تنگه‌ی هرمز به خلیج فارس راه دارد.

ه) رود سرباز به دریای عمان می‌ریزد و بندر چابهار در کنار آن قرار دارد.

۸- دریا نعمت خداوندی است که دارای اهمّیت زیادی است.

الف) دریا و منابع انرژی: از مهم‌ترین دلایل اهمّیت خلیج فارس وجود منابع سرشار نفت و گاز است. این منابع در این منطقه آن قدر زیاد است که به این منطقه «انبار نفت جهان» می‌گویند. دریای خزر نیز دارای منابع نفت و گاز است.

ب) دریا و منابع غذایی: ایران همه ساله مقدار زیادی میگو از طریق خلیج فارس و خاویار از طریق دریای خزر صید و به دیگر کشورهای جهان صادر می‌کند.

● صید ماهی و خاویار قوانینی دارد که از اوایل فصل بهار تا اوایل پاییز ممنوع می‌باشد، زیرا در این فصول ماهی‌ها به تخم‌ریزی مشغول می‌باشند.

● برای صنعت ماهی‌گیری به لوازم پیشرفته، سردخانه، کشتی‌های مجهز و صنایع مختلف از جمله کنسروسازی و ... نیاز است.

● تعدادی از ماهی‌های دریای خزر عبارت‌اند از: کولی، سفید، سوف، کپور، کفال، کیلکا و ماهی‌های خاویاری

● تعدادی از آبزیان جنوب عبارت‌اند از: سرخو، سنگسر، حلوا، قباد، شوریده، زبیده و میگو

سوف

کیلکا

ماهی کولی

کفال

ماهی سفید

ماهیان خاویاری

کپور

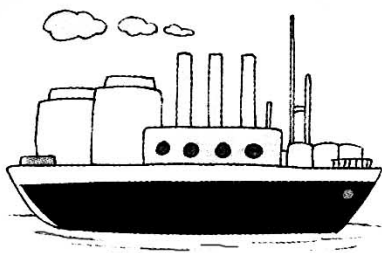
ج) دریا و بازرگانی: بخش عمده‌ی صادرات و واردات ما از طریق بندرها صورت می‌گیرد. در این بنادر مردم به بارگیری و باراندازی، انبارداری و نگهداری کالا مشغولند.

در اطراف بنادر کشتی‌های ماهی‌گیری، تفریحی، تجاری و نفت‌کش دیده می‌شوند.

د) دریا و گردشگری: همه ساله عده‌ی زیادی از مردم برای تفریح و گذراندن تعطیلات به

بنادر و جزایر جنوبی ایران (بندرعباس، کیش، قشم و ...) و سواحل شمالی ایران (کناره‌ی

دریای خزر) مسافرت کرده و از جاذبه‌های تفریحی و تاریخی آن‌ها استفاده می‌کنند.

۹- خلیج فارس و دریای عمان از بزرگ‌ترین زیستگاه‌های ماهی‌ها و پرندگان دریایی هستند که در معرض خطر نابودی قرار گرفته‌اند.